

Omforent modell, notat 11. februar 2008

AVdir og SHdir har hatt felles møter den 14. og den 21. januar samt den 11. februar, og i løpet av disse møtene oppfatter AVdir og SHdir at det er enighet om følgende overordnede prinsipper og organiseringsforslag:

- Formidling av høreapparater skjer så nær bruker som mulig.
- Innkjøp, lagerhold og gjenbruk må foretas av personer som har fagkunnskap i forhold til tilpasning av høreapparater.
- RHF'ene, gjennom den foreslåtte nasjonale høreapparatsentralen, forestår inngåelse av pris- og leveringsavtaler av høreapparater og reparasjoner.
- Hovedlager og landsdekkende register over utlånte høreapparater forankres i helseforetakstrukturen. Hjelpemiddelsentralene må få tilgang til nødvendige opplysninger om høreapparater når de skal formidle hørselstekniske hjelpemidler til brukerne.
- Reparasjoner av høreapparater kanaliseres gjennom hørselssentraler i samarbeid med nasjonal høreapparatsentral.
- Høreapparaterne blir høreapparatsentralens eiendom.
- Avtalespesialister forholder seg til den hørselssentral som hvert RHF utpeker til avtaleinngåelser.
- NAV utbetaler tilskudd til høreapparatsentralen for hvert formidlet apparat.
- NAV utbetaler tilskudd til høreapparatsentralen for hvert formidlet gjenbrukt apparat til en lavere pris enn ved nytt. Høreapparatsentralen har oppgjørsordning med hørselssentraler og avtalespesialister.
- Når organisasjonsmodell er valgt, utarbeides det felles retningslinjer for det formidlingsfaglige arbeidet på høreapparatområdet.
- Forskrifter må endres i forhold til valgt organisasjonsmodell.

AVdir og SHdir er nå kommet frem til en modell der finansieringen er tillagt Arbeids- og velferdsetaten, og alle ledd i den faglige formidlingen er lagt til helseforetaksstrukturen som en spesialisthelsetjeneste. AVdir og SHdir har i hele prosessen for å komme frem til en anbefalt modell for høreapparatformidlingen vært enige om hvordan tilpasningsarbeidet og faglig oppfølging av høreapparatbrukere best legges til rette.

Det foreslås nå at det fra Arbeids- og velferdsetaten ytes et tilskudd til høreapparater som tilfaller relevante enheter i helseforetaksstrukturen ved utlevert nytt høreapparat, reparert høreapparat og gjenbrukt høreapparat. Dette ivaretar brukerperspektivet idet et fagapparat forestår tilpasning og formidling, og brukers økonomi berøres ikke i større grad enn før.

Brukerne må være i fokus når faglige standarder for høreapparatformidling og samhandling utarbeides. Det vil være en fordel for brukere at det er godt samarbeid mellom hørselssentral evt. privat øre-nese-halslege som etter forslag har inngått avtale med en hørselssentral i helseregionen, og hjelpemiddelsentralene om hørselstekniske hjelpemidler. Høreapparatsentralen vil være understøttende for det hørselsfaglige arbeidet både i hørselssentralene og hjelpemiddelsentralene - og gjennom disse også for kommunene. Bedre faglig oppfølging med private høreapparatformidlere fra en valgt hørselssentral er videre en sikkerhet for brukere.

Den tidligere arbeidsgruppens flertallsmodell foreslår sentralt innkjøp og lagerstyring i regi av Arbeids- og velferdsetaten og fysisk lokalisert ved en av hjelpemiddelsentralene eller hørselssentralene som ligger sentralt plassert i landet - desentralt og mindre lagerhold ved hørselssentralene og hos avtalespesialistene.

AVdir og SHdir foreslår her en alternativ forankring av innkjøp og lagerhold i helseforetaksstrukturen forutsatt at midler overføres fra Arbeids- og velferdsetaten til regionale helseforetak i og med at økonomisk gevinst sikres ved bedre kontroll med utgifter til reparasjoner og økt gjenbruk av høreapparater.

Direktoratene foreslår en "høreapparatsentral" som en ny enhet i helseforetaksstrukturen. Høreapparatsentralen har nasjonale oppgaver og høy ekspertise – og kan til dels sammenlignes med et kompetansesenter og serviceorgan for hørselssentraler, hjelpemiddelsentraler og kommuner ved at den foretar

- prisforhandling og sentrale innkjøp av høreapparater
- lagerhold av høreapparater som hørselssentraler og avtalespesialister kan rekvirere høreapparater fra
- registrering av høreapparater, typer, modell, bruker
- reparasjoner av høreapparater
- genererer oversikt over høreapparatmarkedet og utviklingen av dette

Den foreslåtte høreapparatsentralen er bemannet med audiografer, audiofysikere og audioingeniører. Disse faggruppene er spesialister i å vurdere høreapparater og følger med på et marked i rask utvikling. De foretar vurdering av typer og modeller for innkjøp, og de reparerer høreapparater som hørselssentralene ikke kan sette i stand. Enkelte reparasjoner vil fortsatt måtte foretas hos forhandler etter vurdering på hørselssentral eller høreapparatsentral, men omfanget forutsettes redusert. Utgifter til reparasjoner hos forhandler var i 2006 ca. 40 mio kroner.

Sakkyndig har vurdert at antallet typer og modeller høreapparater kan reduseres noe, men ikke mye. Det foreslås derfor at dagens sortiment evalueres og begrenses.

Merkantilt personale foretar registrering og annet administrativt arbeid, bl.a. oppgaver i forbindelse med tilskuddet som ytes fra Arbeids- og velferdsetaten.

Hørselssentralene rekvirerer høreapparat fra høreapparatsentralen. Avtalespesialister får høreapparat fra hørselssentralen. Høreapparater betraktes ikke som et hjelpemiddel som er Arbeids- og velferdsetatens eiendom, men høreapparater er hørselssentralens eiendom og skal returneres dit for reparasjon, ved behov for nytt høreapparat eller hvis behov for høreapparat er opphørt. Hørselssentralen får et økonomisk tilskudd for å reparere de høreapparatene de kan for å skape incitament for gjenbruk.

Gjenbruk av 15% av alle høreapparater er tidligere beregnet til å gi en årlig besparelse på ca. 40 millioner kroner (2006-tall).

Reparasjoner av høreapparater ved hørselssentral og høreapparatsentral og gjenbruk av høreapparater vurderes å gi vesentlige økonomiske besparelser.

Erfaringer med reparasjon av høreapparater ved hørselssentral i Hordaland og i Nordland tilsier at mange reparasjoner kan utføres lokalt, og de tar kort tid. Beregninger av utgifter til istandsetting av hjelpemidler gjort i AVdir tyder på at reparasjonsarbeidet på hjelpemidler er langt mer omfattende.

Utgifter til etablering og innredning av en høreapparatsentral må vurderes i henhold til hva som finnes av ledige lokaler, men spesialinnredning er vurdert å koste i nærheten av en halv million kroner. Bemanning og drift vil anslagsvis koste 8 millioner kroner pr. år.

Det er knapphet på audiografer og andre med audiofaglig utdannelse. Det er i forveien foreslått å styrke hørselssentralene med en fagperson som skal høyne kompetansen på omsorg og rehabilitering av hørselshemmede i kommunene. En nasjonal høreapparatsentral krever færre audiofaglige stillinger enn desentrale løsninger.

AVdir og SHdir anbefaler at modellen som er beskrevet i rapporten Å høre og bli hørt – anbefalinger for en bedre høreapparatformidling supplert med forslaget beskrevet i dette notatet som presiserer at all behandling av høreapparatbrukere skjer i helseforetaksstrukturen med finansiering fra Arbeids- og velferdsetat, danner grunnlaget for fremtidig høreapparatformidling i Norge. Rapporten beskriver modellens konsekvenser for brukerne.

Vi kan for øvrig informere om at Teknisk Audiologisk Laboratorium ved den danske senteret DELTA (www.delta.dk/tal) har foreslått felles prisforhandling og innkjøp av høreapparater for det danske og det norske markedet. Dette kan eventuelt utredes videre.